

Nr 771

Av fru **Gärde Widemar**, om *höjning av anslaget till statens konst-
råd och av biblioteksersättningens grundbelopp.*

(Lika lydande med motion nr 625 i Första kammaren)

Inledning

Den statsfinansiella situationen lägger allvarliga hinder i vägen för ambitionen att förbättra de konstnärliga yrkesutövarnas arbets- och levnadsvillkor liksom för möjligheten att med ytterligare insatser stödja strävanden att göra en större del av kulturutbudet tillgängligt för en vidare krets av befolkningen. Jag har inför nästa budgetår sett mig nödsakad att med endast två undantag acceptera de förslag till anslag under rubriken »allmänna kultur- och bildningsändamål» som departementschefen lagt fram. Undantagen avser anslaget till biblioteksersättningar och anslaget till inköp av konst för statens byggnader.

Det bör dock understrykas att jag fäster stor vikt vid att anslaget till konstnärstipendier, när det statsfinansiella läget något förbättrats, åter blir föremål för en kraftig utbyggnad. Inte minst viktigt är här att sådana åtgärder vidtas att villkoren för yngre konstnärer inom måleri, skulptur m. m. förbättras.

Jag vill också uttrycka min tillfredsställelse med att de önskemål som framfördes i motion (II: 80) till förra årets riksdag om en permanentning och utbyggnad av försöksverksamheten med rikskonserter enligt departementschefen nu kommer att tillgodoses i samband med att en särskild proposition senare detta år avlämnas till riksdagen.

Biblioteksersättningen

Biblioteksersättningen utgår f. n. med följande grundbelopp: 6 öre för lån av svenskt originalverk (24 öre för referensexemplar), 2 öre för lån (8 öre för referensexemplar) av översatt verk. Ersättningen utbetalas till Författarfonden. Av fondens medel får svenska originalförfattare (med vissa begränsningar vid mycket höga eller låga utlåningssiffror) en ersättning som motsvarar hälften av grundbeloppet per lån. Fondens återstående medel används för stipendier, understöd, pensioner m. fl. ändamål.

Dessa biblioteksersättningar bör enligt min uppfattning betraktas som en ersättning från samhället till författarna för utfört arbete. Genom de

offentliga biblioteken gör samhället ett stort antal medborgare delaktiga i detta arbetes resultat. Men betraktad som en ersättning för utfört arbete är den nuvarande biblioteksersättningen orimligt låg. Fria litterära yrkesutövares centralorganisation (FLYCO) har t. ex. anfört att »den ersättning som författarna erhåller för det intrång i upphovsrätten, som den fria bokutlåningen innebär, inte står i rimlig proportion till de fördelar som allmänheten bjuds». Jag ansluter mig till denna uppfattning.

Biblioteksersättningen bör därför enligt min mening etappvis höjas till en mera rimlig nivå. I samband härmed bör också reglerna för fördelning av ersättningsbeloppen mellan dels författarna och dels Författarfondens s. k. fria del ses över.

Det första steget i en höjning etappvis bör tas redan nästa budgetår. Jag föreslår därför att grundbeloppet för ersättning för lån av svenskt originalverk höjs från 6 öre till 10 öre per lån vilket fordrar en uppräknig av anslaget med 1 296 000 kr. i förhållande till departementschefens förslag. En motsvarande höjning har begärts av Författarfondens styrelse.

Förvärv av konst för statens byggnader

Jag har i upprepade motioner vid de senaste årens riksdagar erinrat om det positiva mottagande som den s. k. procentregeln fick vid 1962 års riksdag. Regeln syftar som bekant till att anslaget för inköp av konst till statens byggnader ej bör understiga en procent av den sammanlagda kostnaden för nybyggnation av statliga byggnader. I regeringens proposition nr 103 från 1963 sägs också att procentregeln bör tjäna som riktpunkt vid beräkningen av medelstilledningen.

Jag måste emellertid konstatera att regeringens praktiska politik på denna punkt icke förmått att i tillfredsställande takt och utsträckning tillgodose den av regeringen själv godtagna principen om att anslaget för konstinköp till statens byggnader bör uppgå till minst en procent av byggnadskostnaderna.

Att anslaget under nästa budgetår något närmar sig denna målsättning beror till övervägande delen på att kostnaderna för den statliga byggnadsverksamheten minskar — ökningen av själva inköpsanslaget är mycket blygsam. Jag anser i likhet med statens konstråd att ifrågavarande anslag etappvis bör höjas så att det s. k. procentmålet nås. För att möjliggöra detta bör rådet bemyndigas att i enlighet med sin framställning beställa konst under budgetåret 1968/69 för ett belopp av 2 500 000 kr. (en ökning i förhållande till departementschefens förslag med 500 000 kr.).

Härigenom får rådet bättre möjligheter att inrikta planeringen på procentregelns successiva genomförande.

Under hänvisning till vad jag ovan anfört hemställer jag,
att riksdagen måtte

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att medge statens konstråd att under nästa budgetår beställa konst för 500 000 kr. i tillägg till Kungl. Maj:ts förslag d. v. s. för 2 500 000 kr. avseende inköp budgetåret 1969/70,

II. å åttonde huvudtitelns driftbudget anvisa ett förslagsanslag av 4 201 000 kr. — en ökning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1 296 000 kr. — till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek på i motionen föreslaget sätt.

Stockholm den 26 januari 1968

Ingrid Gärde Widemar (fp)
